ادامه از صفحه اول

باز هم دلار

در عین حال در شرایطی که فعالان اقتصادی دولت را به کنترل نرخ ارز و پایین نگه‌داشتن عمدی آن متهم می‌کنند و معتقدند واقعی‌شدن نرخ ارز، باید هرچه‌سریع‌تر انجام شود، برخی تحلیلگران اعتقاد دارند واقعی‌شدن نرخ ارز نمی‌تواند به کاهش واردات کمکی کند و موجب نخواهد شد که واردات، توجیه اقتصادی خود را در مقابل تولید داخلی از دست بدهد. در همین حال به نظر می‌رسد قیمت ارز باید در یک شیب منطقی مدیریت شود که اقتصاد و صادرات کشورمان لطمه نبیند. هم‌زمان با روی کار آمدن حسن روحانی، تلاش‌ها برای کاهش وابستگی به تجارت از طریق دلار آغاز شد. این تلاش به‌طور هم‌زمان با کوشش برای لغو تحریم‌ها همراه بود. تأثیر تحریم‌های طولانی‌مدت بر اقتصاد کشورمان انکارشدنی نیست، اگرچه درحال‌حاضر بسیاری از تحریم‌های مذکور لغو شده‌اند، اما آینده این موضوع اکنون و در آستانه آغاز به کار دولت ترامپ، در هاله‌ای از ابهام قرار گرفته است. درواقع نمی‌توان به‌طور قطع اطمینان حاصل کرد که دولت ترامپ درباره آینده روابطش با این کشور چه رویکردی اتخاذ خواهد کرد. به این دلیل می‌توان پیش‌بینی کرد که با هر موضع‌گیری دولت آتی ایالات متحده، وضعیت دلار در ایران نیز نوساناتی درخورتوجه را تجربه کند. این سؤال برای برخی کارشناسان وجود دارد که آیا می‌توان امیدوار بود ایران با گسترش روابط سیاسی و اقتصادی با کشورهایی مانند روسیه از میزان وابستگی‌اش به دلار بکاهد یا حتی مبادلات خود را بر پایه ارزی جایگزین برنامه‌ریزی کند؟ به نظر می‌رسد این فرضیه کمی رؤیایی و دور از منطق است. درواقع تأثیر دلار بر مبادلات جهانی انکارناپذیر است. چگونگی این موضوع به نفوذ دلار در اغلب مبادلات مهم در منطقه‌های مهم آسیا، آفریقا و آمریکای جنوبی بازمی‌گردد. درواقع بخش مهمی از روابط بازرگانی در این مناطق بر دوش دلار است و حذف دلار نتیجه‌ای به‌جز کاهش روابط تجاری یا متضررشدن در حوزه صادرات و واردات ندارد. نرخ دلار خود را به مرز چهار هزار تومان رسانیده است. این در حالی است که در ابتدای آذرماه نرخ حدود سه‌هزارو ۶۸۰ تومان را تجربه می‌کرد. این روند تقریبا یک‌ماهه باعث شد فاصله نرخ بازار آزاد با نرخ رسمی به حدود ۷۵۰ تومان برسد. شکافی که برای یکسان‌سازی نرخ ارز، دغدغه و معضل بزرگی خواهد بود. درحالی‌که مسئولان بانک مرکزی و دولت بارها اعلام کردند یکسان‌سازی نرخ ارز تا پایان سال جاری یا نهایتا قبل از انتخابات ریاست‌جمهوری صورت می‌گیرد، به‌نظر می‌رسد هنوز مقدمات یکسان‌سازی ارز وجود ندارد. بنابراین شاید باید منتظر یکسان‌سازی ارز پس از انتخابات ریاست‌جمهوری در سال بعد بود. درحالی‌که برخی از سیاست‌مداران و تحلیلگران نگران افزایش نرخ دلار هستند، اکثر کارشناسان اقتصادی از افزایش بهای دلار استقبال می‌کنند. افزایش رشد اقتصادی ناشی از کاهش ارزش پول ملی در بلندمدت انکارنشدنی است، اما در کوتاه‌مدت ممکن است اثر افزایش نرخ ارز بر تولید محدود باشد. از طرف دیگر، در کوتاه‌مدت افزایش نرخ ارز ممکن است لنگر اسمی قیمت‌ها را آزاد کند. اما اثر تورمی افزایش نرخ ارز مطلق نیست و مطالعات نشان می‌دهد در شرایط انقباضی این اثر بسیار محدود است. بنابراین با توجه به شرایط جاری کشور، افزایش نرخ ارز اثر محدودی بر تورم خواهد داشت، ولی در عوض رشد بلندمدت را تسهیل خواهد کرد.

هم کسب‌وکار، هم سرگرمی

موارد بسیاری در اطراف خود دیده‌اید که شاید بی‌دلیل و بدون اتفاق خاصی، هر پنج‌دقیقه گوشی خود را برای چک‌کردن پیام‌های جدید می‌بینند. ساعت‌ها چت بیهوده از بُعد پزشکی هم می‌تواند روی سلامت روانی و جسمانی فرد اثرگذار باشد؛ چراکه عموما با سری خم‌شده در گوشی از طریق گوشی‌های هوشمند خود که صفحه‌ای کوچک‌تر از لپ‌تاپ دارند، از تلگرام استفاده می‌کنند و شاید مدت زیادی بدون پلک‌زدن یا بلندکردن گردن، به صفحه نمایش گوشی خیره شوند که خود باعث بروز بیماری‌های چشمی و مشکلاتی در ستون فقرات افراد می‌شود. در موارد بسیاری هم کاربران علاقه‌مند هستند تا به همه چت‌های بی‌پاسخی که در طول روز داشته‌اند، در انتهای شب پاسخ دهند که این امر نیز باعث اختلال در خواب فرد و در نتیجه اختلال در کارایی او در روز بعد می‌شود. درعین‌حال، به واسطه حضور تلگرام در خانواده‌های ایرانی، برخی حد و حدود استفاده از این ابزار را ندانسته و در محیط گرم خانواده و حتی در مجالس و میهمانی‌ها نیز دست از سر تلگرام برنداشته و همچنان سر به گوشی فرو برده و غرق در ارتباطات مجازی خود هستند؛ غافل از ارتباطات حقیقی اطراف خود که بسیار مهم‌تر به نظر می‌رسند. امید است کاربران ایرانی قبل از استفاده از هر ابزاری، ابتدا فرهنگ استفاده از آن را فرا گرفته و سپس اقدام به استفاده از آن کنند. به نظر می‌رسد پاک‌کردن صورت‌مسئله برای فیلترکردن شبکه‌های اجتماعی، راه‌حل برخی ناهنجاری‌های دیده‌شده در فضای مجازی نیست. با مدیریت و نظارت بهتر و فرهنگ‌سازی مناسب، می‌توان به همه این مشکلات فائق آمد؛ چراکه درحال‌حاضر به نظر می‌رسد وزن اثرات مثبت این شبکه‌ها، بسیار بیشتر از تبعات منفی آن است.

روایت اسدالله عسگراولادی از بهانه‌تراشی روسیه در برابر تقاضای خرید هواپیما از سوی ایران

روس‌ها طیاره «سوخو» را به ما ندادند

اگر تحریم‌های روسیه برداشته شود، خریدهایشان را با ما لغو و از ترکیه و اروپا خرید می‌کنند

عکس: مهدی حسنی

سیدمسعود آریادوست

«ما حاضر شدیم طیاره‌های سوخو را از روس‌ها بخریم. اما به ما نفروختند و بهانه گرفتند. ما واقعا می‌خواستیم بخریم، اما به ما ندادند... روس‌ها درحال‌حاضر در ایران سرمایه‌گذاری ندارند و علاقه‌ای هم ندارند. روس‌ها می‌خواهند ما سرمایه‌گذاری کنیم. روس‌ها این توقع را از ما دارند». این را اسدالله عسگراولادی، یکی از قدیمی‌ترین تاجران ایران به «شرق» می‌گوید. مردی که آن‌قدر اقتصادی است که از هرگونه سؤال سیاسی فرار می‌کند. برای همین وقتی از او درباره مسائل سیاسی در ارتباط بین کشورها می‌پرسم، بلند می‌شود که میز گفت‌وگو را ترک کند: «من راجع به سیاست اصلا صحبتی نمی‌کنم. من با شما دیگر کاری ندارم... من باید بروم... وقت ندارم... . عجله دارم...» ته نگاهش اما سیاسی است. با اینکه می‌گوید چین و روسیه و هر کشور دیگری نفع خود را در روابط ایران در نظر می‌گیرند و حتی چین در زمان تحریم‌ها برخلاف انتظار علیه ایران در شورای امنیت رأی می‌دهد، می‌گوید: «شخصا این سخن را نیز در چین گفته‌ام که لبخند چین را به اخم غرب ترجیح می‌دهیم». رئیس اتاق بازرگانی ایران و روسیه و چین می‌پذیرد که روابط ایران و روسیه را از باب اقتصادی بررسی کند. دراین‌بین نیم‌نگاهی هم به عملکرد دولت‌های مختلف درباره ارتباط اقتصادی با روسیه می‌اندازد. می‌گوید در دولت اصلاحات، روابط اقتصادی‌مان با روسیه خوب بود، اما احمدی‌نژاد، روابط اقتصادی ایران و روسیه را خراب کرد. حالا هم می‌گوید دولت یازدهم تمام تلاشش را برای بهبود روابط با روسیه به کار گرفته است. می‌گوید در روابط اقتصادی بین کشورها، بازی، بازی دولت‌هاست. به گفته او هرچند رئیس‌جمهور و وزرا اقتصاد مقاومتی را می‌پذیرند، اما بدنه دولت آن را قبول ندارد. به همین دلیل از بدنه دولت شاکی است: «بدنه همین دولت فعلی ما یعنی آقای روحانی «که قربانشان شوم و ان‌شاءالله چهار سال دیگر را هم رأی می‌آورند»، بخش خصوصی را قبول ندارد». در این گفت‌وگوی خواندنی، این تاجر قدیمی از هر دری سخنی می‌گوید. به سبب فعالیت طولانی‌اش در تجارت، به‌خوبی با زیروبم‌ها آشناست و همیشه خبرهای تازه‌ای در چنته دارد.

در همکاری‌ها و مشارکت‌هایی که ایران با روسیه در حوزه‌های مختلف ازجمله حوزه انرژی داشته، شاهد بدعهدی‌هایی از سوی روس‌ها بوده‌ایم. آیا این مسئله منجر به این نمی‌شود که در روابط تجاری- اقتصادی با این کشور اندکی احتیاط به خرج دهیم؟

در دنیای بین‌الملل، همه کشورها نوعی بدعهدی با ما داشته‌اند و این بدعهدی‌ها فقط از سوی روسیه نبوده است. ما باید بدعهدی‌هایمان را با روش خودمان اصلاح کنیم نه اینکه قهر کنیم. قهروستیزکردن در روابط بین‌المللی جایگاهی ندارد؛ مگر اینکه دولتی با ما سر دشمنی داشته باشد. آن‌وقت باید روش دیگری داشته باشیم؛ مانند اسرائیل که اصولا با ما دشمن است و موجودیت ما را قابل تحمل نمی‌داند. اما درباره روسیه این‌گونه نیست؛ هرچند که از سوی این کشور زیاد بدعهدی می‌بینیم. البته خودمان هم سر راه توسعه با روسیه مشکلاتی را ایجاد کرده‌ایم و فقط روسیه نیست که مشکل می‌سازد.

یعنی عامل بدعهدی‌ها را ایران می‌دانید؟

نه، نمی‌توانیم بگوییم عامل بدعهدی‌ها ایران است. ایران هم بر توسعه پیدانکردن روابط تأثیر دارد. البته بدعهدی هم نکرده. بدعهدی یعنی اینکه طرف مقابل تعهدی را می‌دهد و آن را انجام نمی‌دهد. درباره ایران این‌گونه نیست. ببینید، روابط اقتصادی ابزارهایی دارد که ما نتوانسته‌ایم این ابزارها را در روابط اقتصادی ایران و روسیه توسعه بدهیم. این توسعه‌ندادن ابزارها، هم از طرف ایران بوده و هم از طرف روسیه. ابزاری که از سوی روس‌ها فراهم نشده، «اصلاح‌نشدن روابط بانکی با ایران» است. علاوه بر این روس‌ها روادید را با ما سخت می‌گیرند. ما نمی‌توانیم به راحتی برای تجار ایرانی ویزای درازمدت را اخذ کنیم. برای سفرهای توریستی نیز به تازگی روس‌ها گفته‌اند توریست‌ها باید دسته‌جمعی و در قالب گروه‌های چندنفری به روسیه بیایند؛ یعنی مثلا هر پنج نفر در یک نوشته ویزایی. این مسائل در حقیقت خلاف است و ما آن را قبول نکردیم. اما بدعهدی‌های ما به این‌گونه است که به عنوان مثال، ما خط پرواز نداریم یا اینکه مثلا ریل و راه‌آهن کشور در خدمت تجارتمان نیست. روس‌ها راه‌آهنی دارند که تا ماکو و جلفا می‌آید. در ایران نیز راه‌آهن جلفا - تبریز، مشکلی ندارد؛ اما راه‌آهن ما در خدمت کمک به اقتصاد کشور نیست.

آیا می‌توان گفت بخشی از این مشکلات به عقب‌ماندگی اقتصاد ایران بازمی‌گردد؟

اسم این مشکلات عقب‌ماندگی نیست. دقت کنیم ما مثلا به صادرکنندگان می‌گوییم کیفیت خدمات و کالا را طبق تعهد انجام بدهید؛ ولی طرف ایرانی براساس تعهد خود کاری انجام نمی‌دهد. یا اینکه به طرف ایرانی می‌گوییم در امور حمل‌ونقل این موارد را مدنظر قرار بدهید؛ اما رعایت نمی‌شود. روسیه در مسئله بسته‌بندی، بازاری ویژه دارد؛ آن‌چنان‌که که اگر نام «روس» بر بسته‌بندی کالا درج نشود، فروش آن سخت خواهد شد. به صادرکننده ایرانی این مسئله تذکر داده می‌شود؛ اما رعایت نمی‌کند.

یعنی چنین مسائلی به تجار ایرانی گوشزد می‌شود ولی باز هم رعایت نمی‌کنند؟

بله، این مسائل را تذکر می‌دهیم و مرتب هم «داد» می‌زنیم؛ اما انجام نمی‌دهند. پس ما نیز بدقولی‌ها یا به عبارتی ابزارهای لازمی را که روس‌ها انتظار دارند، نداریم. بنابراین مسئله دوطرفه است. یکی ازشرایط ویژه برای دو طرف، واحد پولی کشورهاست. می‌دانیم که نه ریال ثبات دارد و نه روبل. ریال و روبل ثبات ندارد و این باعث شده که ما نتوانیم ابزار لازم را برای توسعه کار با روسیه فراهم کنیم.

راه‌حل رفع این مشکل چیست؟

راه‌حل این است که بین بانک مرکزی ایران و روسیه، تفاهم دوطرفه‌ای وضع شود که ما دلار را حذف و ریال و روبل را جایگزین کنیم.

مشکل این است که ریال و روبل دارای ارزش ثابتی نیستند و ارزش آنها مدام بالا و پایین می‌شود.

وقتی بین بانک‌های مرکزی این کشورها تفاهمی صورت بگیرد، این مسئله برای مصرف‌کننده ثبات همراه خواهد داشت. فرض کنید وقتی می‌خواهیم به روسیه جنسی را به روبل بفروشیم، بانک مرکزی اعتباری را برای خریداران روسی می‌دهد که «برابری روبل به ریال در شش ماه آینده در حد تعیین‌شده‌ای ثابت بماند»؛ برای ریال هم به همین صورت خواهد بود. ما هم اگر بخواهیم کالایی را به ریال بفروشیم، بانک مرکزی ایران ابزار لازم را برای ثبات ریال در نظر می‌گیرد. البته روسیه به‌دلیل تحریم‌هایی که علیه آن کشور وضع شده، در پی حذف دلار از چرخه اقتصادی خود است. می‌توانیم پوند و یورو را جایگزین کنیم. ابزارهای لازم در مسائل پولی را باید بانک‌های مرکزی طراحی کنند.

این پتانسیل در بانک مرکزی وجود دارد یا خیر؟

این پتانسیل وجود دارد؛ اما کج‌سلیقگی‌هایی در این میان دیده می‌شود؛ برای مثال بانک مرکزی ایران، بانک مرکزی روسیه را قبول ندارد و به آن انتقاد دارد یا اینکه بانک مرکزی روسیه بانک مرکزی ما را قبول نمی‌کند، به همین دلیل به تفاهمی نرسیده‌اند؛ ما به این تفاهم برای توسعه اقتصادی نیاز داریم. باید بپرسیم که ما چرا با عراق ۱۰ میلیارد دلار با امارات ۱۵ میلیارد، با چین ۴۰ میلیارد، اما با روسیه فقط یک میلیارد دلار تبادلات تجاری - اقتصادی داریم؟

شاید روسیه به ما بدبین است.

نه این‌طور نیست، ما بدبین‌تر هستیم. این مسئله دوطرفه است. این‌قدر تقصیر را گردن روس‌ها نیندازیم؛ گردن خودمان هم بیندازیم! برای مثال ما از دزفول، خیار برای فروش داریم، این خیار را باید با سرعت به بازار برسانیم؛ اما هواپیمایی برای این جابه‌جایی نداریم. «ایران‌ایر» اگر خواهان تجارت با روسیه است باید در هفته یک هواپیما به این کار اختصاص دهد؛ اما «خیاری» که برای مثال از درفول با ماشین به انزلی منتقل و از انزلی به مسکو صادر شود، در مسکو باید مستقیما آن را دور بیندازند؛ اینکه صادرات نیست، مشخص است که روسیه می‌گوید ما آشغال نمی‌خریم! این زمینه را دولت باید آماده کند. درحال‌حاضر شیلی هر صبح یک هواپیما میوه به امارات تحویل می‌دهد؛ اما ما این مزیت را نداریم. ما حتی وقتی هندوانه را می‌خواهیم به دوبی بفروشیم، باید این هندوانه را به بندرعباس بفرستیم، بعد با لنج این هندوانه‌ها به دوبی ارسال شوند.

پس زیرساخت‌های کشور مشکل دارند.

بله، زیرساخت‌های ما قطعا مشکل دارند، اصلا در ایران برنامه‌ریزی برای صادرات وجود ندارد. حرف می‌زنیم، شورای صادرات داریم، معاون ریاست‌جمهوری مسئول صادرات کشور است؛ اما با این اوصاف طرحی را برای صادرات در برنامه ششم نمی‌بینیم. ما در برنامه ششم باید یک «سکشن چندده‌ماده‌ای» برای صادرات در نظر بگیریم. در برنامه ششم درباره صادرات فقط دست به تعارف زده‌ایم و عبور کرده‌ایم. همه اشکالات را از سوی طرف مقابل نبینیم؛ البته از سوی روسیه هم اشکالاتی دیده می‌شود. سه اشکال را دراین‌باره می‌توان تبیین کرد؛ از جمله روادید، مسئولیت بانکی و پولی و در نهایت حمل‌ونقل که این مشکلات از سوی روس‌هاست. روسیه ۷۰ ایالت است، روسیه فقط مسکو نیست، روسیه شامل آستاراخان، ساراتوف، ولگاگراد و... است. در حقیقت هر ایالتی کالاهای ما را می‌تواند مصرف کند؛ اما ارتباطمان با ایالت‌های روسیه ضعیف است. در ایران، «ایران‌ایر» را داریم که در هفته سه یا چهار روز پرواز دارد. آستاراخان دروازه ورودی ما به روسیه است؛ اما پرواز به آستاراخان نداریم!

بااین اوصاف روابط نظامی- سیاسی ما با روسیه مناسب ارزیابی می‌شود.

بله، روابط سیاسی‌مان خیلی خوب است. روابط نظامی‌مان هم در حال بهترشدن است؛ اما روابط اقتصادی‌مان صرفا در چارچوب حرف و سخن خوب است.

نمی‌توان از روابط سیاسی- نظامی‌مان الگوبرداری و در روابط اقتصادی دو کشور پیاده کرد؟

خیر، در روابط اقتصادی به‌هیچ‌وجه نمی‌توان از روابط سیاسی الگوبرداری کرد؛ این روابط هرچند مکمل همدیگر هستند؛ اما قابل الگوبرداری نیستند.

البته روابط سیاسی خیلی حساس‌تر از روابط اقتصادی هستند، با این اوصاف در روابط اقتصادی‌مان با روسیه دچار مشکلاتی هستیم.

بله، این‌گونه است؛ اما نمی‌توان الگوبرداری کرد، اقتصاد زنجیره خاص خود را می‌طلبد. درحال‌حاضر روسیه خواستار محصولات پتروشیمی ایران است؛ اما ما امکانات حمل این محصولات را نداریم یا فرض کنید روسیه سنگ آهن کشور را خواهان است. این در حالی است که سنگ آهن در مناطق جنوبی و جنوب شرق کشور است (مانند کرمان و خراسان)؛ انتقال این مواد به روسیه هزینه بسیاری می‌طلبد؛ بنابراین امکان آن وجود ندارد.

سرمایه‌گذار خارجی نمی‌تواند این مشکل را حل کند؟

ما ابزار لازم را برای جذب سرمایه‌گذار خارجی نداریم، من معتقدم تعارف می‌کنیم؛ برای مثال امروز سرمایه‌گذار خارجی با یک میلیون دلار وارد ایران می‌شود، قانون می‌گوید این سرمایه باید تبدیل به ریال شود، حال به چه نرخی این مبلغ سرمایه را به ریال تبدیل می‌کنیم؟ درحال‌حاضر ریال بانک مرکزی سه‌هزارو ۲۰۰ تومان اما بازار چهار هزار تومان است. اگر سرمایه‌گذار خارجی یک میلیون دلار با خودش به ایران بیاورد و سه ماه دیگر قصد خروج این سرمایه را از ایران داشته باشد، ما با نرخ سه‌هزارو ۲۰۰ تومان به او ریال پرداخت کرده‌ایم؛ اما موقع خروج، نرخ چهار هزار تومانی بازار مقابل اوست! این سرمایه‌گذار از همان ابتدا ورشکسته است، چرا باید وارد ایران شود و حتی ماندگار شود؟! ما ابزار جذب سرمایه‌گذار خارجی‌مان مناسب نیست. بنده وقتی از بانک مرکزی می‌پرسم چرا دلار چهار هزار تومان است، نمی‌تواند به من جوابی بدهد.

> **در روابط اقتصادی بازی، بازی دولتی‌هاست. این مشکل نیز در روسیه وجود دارد. هرچند رئیس‌جمهور و وزرا اقتصاد مقاومتی را می‌پذیرند، اما بدنه دولت آن را قبول ندارد. بدنه همین دولت فعلی ما یعنی آقای روحانی «که قربانشان شوم و ان‌شاءالله چهار سال دیگر را هم رأی می‌آورند»، بخش خصوصی را قبول ندارد**

دولت هم بحمدالله تا اینجا (به زیر چانه اشاره می‌کند) بدهکار است و برای این بدهی‌ها حرفی به زبان نمی‌آورد. ما می‌خواهیم با دولت تفاهم داشته باشیم. آقا هم گفته‌اند که اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل، من نیز معتقدم حرف آقا درست است و اقتصاد مقاومتی ضرورت دارد؛ اما بدنه دولت، اقتصاد مقاومتی را قبول ندارد. البته رؤسا و وزرا قبول دارند؛ ولی بدنه قبول ندارد. عیب دیگری که در کشور ماست این است که ۸۰ درصد اقتصاد کشور دولتی است؛ یعنی برای مثال آقای رئیس‌جمهور که به قرقیزستان رفت، ۵۰ نفر را با خودش برد و خرید کشور را انجام داد و بازگشت؛ اما چه کالایی را می‌فروشند؟! بخش خصوصی که همراه ایشان بود هیچ‌چیزی نفروخت، چراکه آنها را به بازی نگرفتند. بازی، بازی دولتی‌هاست! این مشکل نیز در روسیه وجود دارد. در روسیه هم هر کاری که دولت بخواهد انجام دهد، همان می‌شود. بدنه همین دولت فعلی ما یعنی آقای روحانی «که قربانشان شوم و ان‌شاءالله چهار سال دیگر را هم رأی می‌آورند»، بخش خصوصی را قبول ندارد. مشکلات ما مشکلاتی از این دست است.

همان‌طور که گفتم، روس‌ها بدعهدی خود را بارها ثابت کرده‌اند. حالا بعد از برجام آیا روس‌ها خوش‌عهد شده‌اند؟

روس‌ها بعد از برجام خوش‌عهدتر شده‌اند. بعد از برجام روس‌ها برخلاف بدعهدی‌های آمریکا، برجام را پذیرفتند. در برجام ما واقعا موفق شدیم. به عنوان نمونه خرید هواپیماها واقعا یک موفقیت است. همچنین شرایط ما در اروپا تغییر کرد. تنها بحثی که فعلا در برجام به سرانجام نرسیده، سیستم بانکی است و آن هم به دلیل کارشکنی‌های بانک‌های آمریکایی است. ما در برجام ۷۰ درصد موفق شده‌ایم و ۳۰ درصد باقی‌مانده به مسائل بانکی بازمی‌گردد که موفق نشده‌ایم. ان‌شاءالله در شش ماه آینده دولت این توفیق را به دست بیاورد که این مسائل بانکی هم حل شود. البته آمدن ترامپ یکی از مصائب ما در سال ۱۳۹۶ خواهد بود. این «مردک» چند روز دیگر که صندلی ریاست‌جمهوری را به‌دست گرفت، معلوم نیست با ما و خاورمیانه می‌خواهد چه‌کار کند. او نمی‌فهمد ما در منطقه تقریبا درجه‌اول هستیم. حتی در اقتصاد در مقایسه با کشورهای منطقه، باز هم ما اول هستیم. هرچند مشکلات اقتصادی هم داریم؛ اما همسایگان ما مشکلات بیشتری دارند. مثلا عراق، عربستان، امارات و حتی کویت وضعیتشان از ما بدتر است. وضعیت علمی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی‌مان از کشورهای منطقه بهتر است. اما دونالد ترامپ می‌خواهد ما را از اول‌بودن در منطقه ساقط کند. درحال‌حاضر در عراق و سوریه حرف آخر را ما می‌زنیم. در لبنان هم که حرف می‌زنیم، حرف ما اثر دارد. حال اگر ترامپ بعد از حضورش، خدای‌ناکرده با ما سر خصم داشته باشد، آنگاه ما دوران سختی را پیش‌روی خواهیم داشت.

از ترامپ صحبت کردید. با سر کارآمدن ترامپ تا چه میزان احتمال معامله سیاسی- اقتصادی میان آمریکا و روسیه بر سر ایران وجود دارد؟ البته در تاریخ آدم‌فروش‌بودن روس‌ها کاملا بر ما عیان شده.

همه دولت‌های بزرگ در پی منافع خودشان هستند. دوستی ما با چین خیلی پیش‌تر از دوستی با روسیه است. اما ناگهان می‌بینیم مطلبی در شورای امنیت طرح می‌شود و چین در کمال تعجب به ضرر ما رأی می‌دهد. اینها در پی منافع خودشان هستند. روس‌ها نیز ۳۰۰ سال است که این کار را با ما می‌کنند. درحال‌حاضر ۴۰ سال است که با روسیه رفیق شده‌ایم. اما رفاقت ما آن‌قدر محکم نیست که ما را نفروشند.

با این اوصاف، چه میزان احتمال می‌دهید در یک معامله سیاسی – اقتصادی، روس‌ها ایران را به آمریکایی‌ها بفروشند؟

احتمال فروش ایران را نمی‌دهم. اما احتمال می‌دهم روابطشان را بیشتر از این توسعه ندهند؛ درحالی‌که باید روابطشان را با ما توسعه دهند. یقینا اگر تحریم‌های روسیه برداشته شود، خریدهایشان را با ما لغو و از ترکیه و اروپا خرید می‌کنند. درحال‌حاضر ما به روس‌ها لبنیات و محصولات دریایی و... می‌فروشیم. این مواد را قبلا آلمان، هلند و فرانسه به روسیه صادر می‌کردند. اگر این روابط حسنه روسیه با اروپایی‌ها از نو به جریان بیفتد، روابط روسیه با ما کم می‌شود و با دیگران بیشتر خواهد شد.

آیا همین گرایش به سمت اروپایی‌ها و کم‌کردن دادوستد با ما، مصداق «فروختن ایران» نیست؟

خیر، این مسئله لحاظ کردن منافع اقتصادی است؛ چراکه منافعشان آنجاست. اسم این عمل «فروختن» نیست. «فروختن» بیشتر در مسائل سیاسی است. مسائل سیاسی ما با روسیه فعلا خوب است. اگر خدایی‌ناکرده در آنجا مسئله‌ای رخ دهد، «فروختن» در آنجا به وجود می‌آید. در روابط تجاری - اقتصادی «فروختن» نیست.

بنابر گفته‌های شما بعد از برجام، میان ایران و روسیه دوستی‌ها بیشتر شد. به نظر شما، چین از این دوستی ایران و روسیه احساس خطر نمی‌کند؟

چین وقتی احساس خطر می‌کرد که روابط ما با آمریکا به سمت آشتی می‌رفت. اما وقتی که چینی‌ها فهمیدند آمریکا با ما بدعهدی کرده، روابطمان با آنها محکم‌تر شد. استحکام در روابط ایران و چین در یک سال اخیر رخ داده است. در سال قبل ترس بر چینی‌ها غلبه داشت.

چینی‌ها این ترس را در عمل هم نشان دادند؟

بله.

چگونه؟

رئیس‌جمهورشان به ایران آمد و در ۲۴ساعتی که در ایران بود تفاهماتی را با مقامات ایرانی داشت. دولت ایران اطمینان داد ما روابطمان را با چین در درازمدت دنبال می‌کنیم و تحت‌تأثیر غرب نیستیم و لبخند چین را بر اخم غرب ترجیح می‌دهیم. شخصا این سخن را نیز در چین گفته‌ام که لبخند چین را بر اخم غرب ترجیح می‌دهیم. همین مسائل باعث شد میزان روابط اقتصادی ما با چین از ۳۵ میلیارد به ۴۲ میلیارد دلار برسد. ما چین را نمی‌توانیم نادیده بگیریم؛ چراکه چین دومین اقتصاد بزرگ جهان است. دوهزارو صد میلیارد دلار صادرات دارد. هزارو ۹۸۰ میلیارد دلار واردات دارد. چنین کشوری که چهارهزارو ۲۰۰ میلیارد دلار مبادلات دارد، نمی‌توان به آن بی‌توجه بود. روابط اقتصادی ما با آلمان و سایر کشورهای اروپایی مگر چه میزان است؟ تازه این کشورهای اروپایی بدعهدی هم دارند. ولی چین را باید به صورت درازمدت دنبال کنیم. اما باید مشکلاتمان را حل کنیم. ما همین مشکلات بانکی را هم با چین داریم، اما در حجمی کمتر. چرا؟ برای اینکه بانک مرکزی روسیه بیشتر تابع غرب است؛ اما بانک مرکزی چین در این حد تابع غرب نیست.

با این اوصاف مبادلات اقتصادی ما با اروپایی‌ها بیشتر و بهتر است.

خیر، نه بهتر است و نه بیشتر. البته مبادلات ما با اروپایی‌ها نسبت به روسیه بیشتر است؛ اما نسبت به چین نه.

ادامه در صفحه ۵

بورس

خواب‌آلودگی بورس

مهران کاویانی‌جوپاری
تحلیلگر بازار سرمایه

● در آخرین روز معاملاتی هفته، تالار شیشه‌ای افزایشی کم‌رمق داشت و تنها با رشدی در حدود هفت واحد همراه شد و هنوز وارد کانال ۷۹هزارواحدی نشده است. بیشترین اثر مثبت بر شاخص را نمادهای فولاد، فخوز، فارس و وکار داشتند و ازسوی‌دیگر نمادهای وغدیر، شبندر و پارسان بیشترین اثر منفی بر شاخص بورس را گذاشتند. ارزش معاملات در این بازار کمی بیش از ۵۱۸ میلیارد تومان بوده است که بخش اصلی معاملات در این بازار همانند روز قبل مربوط به بخش اوراق نوین تأمین مالی است و سهام شرکت‌های موجود در بازار، گردش و حجم معاملاتی درخور توجهی نداشتند. وضعیت در فرابورس به شکل دیگری پیگیری شد و شاخص با کاهشی بیش از شش واحد همراه شد. در شرایط کنونی، بازار سرمایه اثرپذیری بالایی از سهام شرکت‌هایی دارد که بر مبنای کامودیتی هستند و در بازارهای جهانی محصولات آنها معامله می‌شود. در گروه خودرو صحبت‌هایی درباره بهبود روند مذاکرات و قرارداد با شرکت‌های خارجی شنیده می‌شود اما نماد شرکت‌های این گروه در بازار سرمایه با کاهش قیمتی روبه‌رو هستند. گروه بانکی همچنان در سکوت به سر می‌برد و شرایط موجود باعث اثرگذاری سهام شرکت‌های پالایشی، پتروشیمی و فلزات اساسی بر تالار شیشه‌ای و شاخص آن شده است. وضعیت در گروه‌های کامودیتی بی‌ثبات است و محدوده قیمتی معاملات دارای نوسانات شدیدی است. در قیمت‌های جهانی نفت شاهد رشد قیمت نفت و رسیدن آن به بالای ۵۵ دلار در هر بشکه بودیم که وضعیت تغییر کرده و دوباره قیمت‌ها کاهش یافتند. با توجه به محصولات پالایشی و پتروشیمی و تأثیرپذیری بالای آنها از قیمت نفت، تحلیل وضعیت آتی شرکت‌های این گروه با ابهام همراه است. وضعیت در گروه فلزات اساسی هم با نوسان همراه است اما اتفاق مثبت در این گروه رشد درخور توجه قیمتی در چندماهه اخیر بوده است که کف قیمتی کوتاه‌مدت جدیدی را برای محصولات تعریف کرده است که نسبت به دوره‌های قبل رشد مناسبی داشته است. گزارش‌های ۹ماهه مربوط به شرکت‌های فلزات اساسی و فولاد می‌تواند به تثبیت وضعیت کمک کند گرچه بیشتر شرکت‌های گروه مخصوصا سرب و روی رشد قیمتی نمادهای خود را از قبل داشته‌اند.

عنوان شاخص	مقدار	تغییر
کل	۷۸۹۹۰٫۵	۶٫۷۹
شاخص قیمت	۲۷۷۹۱٫۵	۲٫۵۰
شاخص کل (هم‌وزن)	۱۵۴۲۰٫۵	-۴۹٫۶۰
شاخص قیمت (هم‌وزن)	۱۲۲۶۵٫۱	-۳۹٫۵۰
آزاد شناور	۸۶۷۱۱٫۷	۱٫۲۱
۵۰ شرکت بزرگ	۳۱۲۵٫۳	۲٫۰۰

ارز و طلا

برخورد پلیس با دپوکنندگان دلار

● **شرق:** پیکان قیمت دلار و سکه رو به پایین است و هر روز هم ارزان‌تر می‌شوند. نمونه‌اش همین دیروز؛ سکه تمام‌طرح جدید با ۱۱ هزار تومان کاهش قیمت نسبت به روز سه‌شنبه، یک‌میلیون‌و ۱۵۱ هزار تومان فروخته می‌شد (هرچند تا آخرین ساعات معاملاتی دیروز به قیمت یک‌میلیون‌و ۱۶۳ هزار تومان رسید) و دلار آمریکا بین سه‌هزارو ۹۴۴ تومان و سه‌هزارو ۹۱۳ تومان در نوسان بود. دلاری که همین چند روز پیش با قیمت بیش از چهارهزارو ۱۵۰ تومان خرید و فروش می‌شد. همچنین در بازار غیررسمی ارز، یورو چهارهزارو ۲۲۹ تومان، پوند انگلستان چهارهزارو ۸۵۸ تومان و لیر ترکیه هزارو ۱۵۷ تومان بود. این قیمت‌ها در سراسر روز نوسانی بودند و ثبات نداشتند. در این میان تسنیم گزارش داده که هم‌زمان با تشدید تلاطم‌های ارزی در بازار، نیروی انتظامی وارد عمل شده و در عملیاتی هماهنگ اقدام به دستگیری صرافی‌هایی کرده که گفته می‌شود در حال دپوی دلار بوده‌اند. رئیس پلیس آگاهی ناجا گفت: با تفاهم پلیس و بانک مرکزی کسانی را که خارج از سیستم، خرید و فروش ارز می‌کنند، رصد می‌کنیم.

ارز	قیمت(تومان)	تغییر
دلار آمریکا	۳۹۳۹	+۳
یورو	۴۲۳۹	+۱۰
پوند	۴۸۶۵	-۱۷
درهم	۱۱۰۵	-۳

طلا و سکه	قیمت	تغییر
طرح قدیم	۱۱۳۰۰۰۰	+۳۰۰۰
طرح جدید	۱۱۶۳۵۰۰	+۱۲۱۰۰
نیم	۶۰۵۰۰۰	-۱۰۰۰
ربع	۳۲۱۰۰۰	-
گرمی	۲۰۴۰۰۰	-۲۰۰۰
گرم ۱۸ عیار	۱۱۳۳۷۹	+۵۳۰
اونس (دلار)	۱۱۶۶٫۱	+۱۷٫۹